

Spoedvoordracht voor de College vergadering van 30 juni 2020

Portefeuille

Deelnemingen (18)

Duurzaamheid en Circulai

Reiniging (28)

Agendapunt

Fo

Tekst van openbare besluiten

Onderwerp

wordt gepubliceerd

Instemmen met de bestuurlijke reactie op het rapport 'De stilte voor het stilleggen' van de externe onderzoekscommissie AEB

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. Kennis te nemen van het rapport 'De stilte voor het stilleggen' waarin de oorzaken van het stilleggen van vier verbrandingslijnen door AEB in de zomer van 2019 en de lessen voor Amsterdam door de externe onderzoekscommissie AEB worden beschreven.

De onderzoekscommissie trekt vier conclusies, waarvan de hoofdlijnen zijn dat:

- AEB onvoldoende zicht had op de samenhang van operationele, commerciële en financiële risico's en onvoldoende maatregelen nam om risico's te mitigeren en de gemeente als aandeelhouder daar niet effectief op heeft aangedrongen.

- desondanks waren er voldoende aanwijzingen voor directie en Raad van Commissarissen van AEB om al in het najaar van 2018 steviger in te grijpen, waarmee het mogelijk was geweest om op een beheerste manier de problemen het hoofd te bieden.

- de gemeente onvoldoende heeft doorziendat AEB in 2019 niets anders kon dan een beroep doen op steun van de gemeente door omstandigheden die de gemeente mee heeft veroorzaakt en zich daarin te afhoudend heeft opgesteld.

- het AEB en gemeente ontbreekt aan een constructieve dialoog met elkaar, die bijdraagt aan het voortduren en verergeren van de problemen bij AEB, en waardoor partijen in eerste instantie tegenover elkaar staan als de crisis zich voorjaar 2019 voordoet.

2. In te stemmen met de bestuurlijke reactie van het college op het rapport van de externe onderzoekscommissie AEB. In de bestuurlijke reactie bedankt het college de onderzoekscommissie voor het opstellen van een helder en goed leesbaar rapport. Na een reactie van AEB op het rapport, gaat het college vervolgens in op de conclusies en aanbevelingen. De kern van de bestuurlijke reactie is dat het college de conclusies en aanbevelingen voor het overgrote deel onderschrijft en omarmt.

3. In te stemmen met de raadsvoordracht voor de gemeenteraadsvergadering op 9 en 10 september 2020 waarin de gemeenteraad wordt gevraagd kennis te nemen en het bespreken van het onderzoeksrapport van de externe onderzoekscommissie AEB, inclusief bestuurlijke reactie.

4. In te stemmen met het opleggen van geheimhouding op deze voordracht, het rapport van de onderzoekscommissie AEB en de bestuurlijke reactie daarop tot het moment dat het college het rapport aan de raad verstuurt, naar verwachting op 2 juli, op grond van artikel 55, eerste lid van de Gemeentewet. Dit in verband met de belangen genoemd in artikel 10, tweede lid, onder g van de Wet openbaarheid van bestuur.

5. In te stemmen de portefeuillehouders te machtigen voor het maken van wijzigingen in de voordrachten en bestuurlijke reactie.

Reden spoed

Het rapport 'De stilte voor het stilleggen' ontving de gemeente na verstrijking van de normale aanlevertermijn voor het college.

Kernboodschap

Het college neemt kennis van het rapport 'De stilte voor het stilleggen' waarin de oorzaken van het stilleggen van vier verbrandingslijnen door AEB in de zomer van 2019 en de lessen voor Amsterdam door de externe onderzoekscommissie AEB worden beschreven. Het college stemt in met de bestuurlijke reactie op het rapport. Streven is om het rapport op 2 juli 2020 aan de gemeenteraad te sturen en openbaar te maken.

Bestuurlijke achtergrond

Op 9 juli 2019 heeft het college van B&W ingestemd met het opstellen van een onderzoeksopdracht naar de ontstane veiligheids- en financiële situatie van AEB en een voorstel te doen bij welke deskundigen cq commissie deze onderzoeksopdracht kan worden belegd [REDACTED]

Op 20 augustus 2019 heeft het college kennis genomen van de opdrachtformulering voor de externe commissie en ingestemd om deze voor wensen en bedenkingen voor te leggen aan de gemeenteraad.

Op 20 augustus 2019 is de gemeenteraad door middel van een brief geïnformeerd over (onder andere) de onderzoeksopdracht. In de gezamenlijke vergadering van de raadscommissies MLD en FEZ op 12 september 2019 en in de gemeenteraadsvergadering op 18 september 2019 is de gemeenteraad in de gelegenheid gesteld tot het uiten van wensen en bedenkingen ten aanzien van de opdrachtformulering. De wensen en bedenkingen van de gemeenteraad zijn door de onderzoekscommissie betrokken bij het definitief maken van hun opdracht cq onderzoeksplan.

Op 15 oktober 2019 is de externe onderzoekscommissie AEB door het college ingesteld. De commissie bestaat uit Jaap Winter (voorzitter), Elbert Dijkgraaf en Staf Depla [REDACTED]. De gemeenteraad is hierover per brief geïnformeerd op 17 oktober jl. In de brief is toegezegd de gemeenteraad begin december 2019 nader te informeren over de uitgewerkte onderzoeksplan.

Op 12 december 2019 heeft de gemeenteraad via de dagmail en vervolgens in januari 2020 via de TKN-lijst van de raadscommissies FEZ en MLD kennis kunnen nemen van het Onderzoeksprotocol van de externe onderzoekscommissie AEB.

Op 16 juni 2020 heeft het college kennis genomen van het concept eindrapport 'De oorzaken en leerpunten van het stilleggen van vier verbrandingslijnen door AEB in de zomer van 2019' en van de toelichting daarop door de externe onderzoekscommissie AEB [REDACTED]

In de raadscommissie FEZ op 25 juni jl. hebben de leden mondeling kennis genomen dat het onderzoeksrapport AEB naar verwachting op 2 juli met hen kan worden gedeeld. Daarnaast heeft de raadscommissie aangegeven er prijs op te stellen dat de externe onderzoekscommissie AEB hun rapport komt toelichten in de commissie FEZ op 3 september 2020.

Bestuurlijke prioriteit

n.v.t.

Wettelijke grondslag

artikel 160, lid 1, onder a, van de Gemeentewet

artikel 169, lid 2 van de Gemeentewet

artikel 55, lid 1, van de Gemeentewet

artikel 10, lid 2, onder b, f en g van de Wet openbaarheid van bestuur.

Onderbouwing besluit

ad 1) Kennis te nemen van het rapport 'De stilte voor het stilleggen' waarin de oorzaken van het stilleggen van vier verbrandingslijnen door AEB in de zomer van 2019 en de lessen voor Amsterdam door de externe onderzoekscommissie AEB worden beschreven.

De onderzoekscommissie gaat in haar rapport achtereenvolgens in op de ontwikkeling van AEB, de rol van de gemeente bij AEB, casuïstiek en het besluit tot het stilleggen van vier verbrandingslijnen en het verzoek tot financiële steun. In het tweede deel gaat de onderzoekscommissie in op de analyse, mythes over AEB die de commissie onjuist zijn gebleken en patronen die in samenhang een verklaring vormen voor het stilleggen van een groot deel van de beschikbare lijnen bij AEB in 2019. Gevolgd door de conclusies en beantwoording van de onderzoeksvragen met als slot de aanbevelingen.

De onderzoekscommissie trekt de volgende vier conclusies:

I. AEB had geen systeem van integraal risicobeheer dat toereikend was om de samenhang van operationele, commerciële en financiële risico's van AEB te beheersen en nam - bij het ontbreken daarvan - onvoldoende maatregelen om risico's te mitigeren. De gemeente heeft als aandeelhouder niet effectief aangedrongen op het ontwikkelen van een dergelijke integrale risicobeheersing en het mitigeren van risico's.

II. In het najaar van 2018 hadden directie en rvc van AEB, ondanks het ontbreken van een adequaat risicobeheersysteem, voldoende aanwijzingen over de operationele en daarmee samenhangende financiële problemen om steviger in te grijpen dan men heeft gedaan. Dan was het mogelijk geweest om op een beheerste manier de problemen het hoofd te bieden.

III. Gemeente Amsterdam heeft onvoldoende voorzien dat AEB in 2019 niet anders kon dan een beroep doen op steun van de gemeente door omstandigheden die de gemeente mee heeft veroorzaakt. De afhoudende opstelling van de gemeente toen AEB in het voorjaar van 2019 steun vroeg, is ongerijmd in het licht van die voorliggende omstandigheden.

IV. Het ontbreken van een constructieve dialoog tussen gemeente Amsterdam en AEB draagt bij aan het voortduren en verergeren van de problemen bij AEB. Dit bemoeilijkt het vinden van een oplossing in voorjaar 2019 en heeft als gevolg dat partijen in eerste instantie tegenover elkaar staan, als de crisis zich voordoet.

De onderzoekscommissie doet acht aanbevelingen gericht op de gemeente, die op hoofdlijnen het volgende betreffen:

- zorg voor een constructieve dialoog tussen deelneming en gemeente
- zorg voor voldoende macht en tegenmacht bij gemeente en deelneming tijdens het verzelfstandigingsproces en daarna
- wacht met het ter discussie stellen van het publiek belang bij de deelneming, bijvoorbeeld via de periodieke herijking, tot het verzelfstandigde bedrijf zich heeft ontwikkeld tot een solide bedrijf
- heroverweeg als gemeente de interpretatie van rolzuiverheid ten behoeve van het maken van integrale afwegingen van belangen en het uitoefenen van bevoegdheden
- zet instrumenten die de gemeente als aandeelhouder heeft effectiever in om het publiek belang van de gemeente duurzaam te behartigen
- integreer de afwegingen over gemeentelijke beleidsontwikkelingen en de ontwikkeling van de waarde van deelnemingen en expliciteer de afweging
- onderzoek hoe onderliggende patronen ertoe leiden dat de integrale afwegingen van belangen en het optreden als aandeelhouder suboptimaal verlopen
- samenwerking: Amsterdam zou nog beter kunnen zijn als ze meer samenwerkt met en durft te leren van anderen

Onderzoekperiode

De onderzoeksperiode liep vanaf het gemeenteraadsbesluit tot afronding van de onderzoeksfase van de verzelfstandiging van AEB (15 mei 2013) tot en met het informeren van gemeente Amsterdam door AEB over het stilleggen van de verbrandingslijnen op 24 juni 2019. De commissie heeft ook signalen en gebeurtenissen van vóór 15 mei 2013 in het onderzoek te betrekken, om de onderzoeksvragen adequaat te kunnen beantwoorden. Ook heeft de commissie informatie bestudeerd over de periode kort na 24 juni 2019, om het besluit tot stilleggen volledig in beeld te kunnen brengen en in te kunnen schatten hoe de maatschappelijke effecten zijn meegenomen bij de beslissing om de verbrandingslijnen stil te leggen.

ad 2) In te stemmen met de bestuurlijke reactie van het college op het rapport van de externe onderzoekscommissie AEB.

In de bestuurlijke reactie bedankt het college de onderzoekscommissie voor het opstellen van een helder en goed leesbaar rapport waarmee inzicht wordt gegeven in een complexe situatie met een lange voorgeschiedenis. Na een reactie van AEB op het rapport, gaat het college vervolgens in op de conclusies en aanbevelingen. De kern van de bestuurlijke reactie is dat het college de conclusies en aanbevelingen voor het overgrote deel onderschrijft en omarmt. Het college geeft aan op welke manier zij invulling gaat geven aan de aanbevelingen en betreft daarin niet alleen de rol als aandeelhouder van AEB,

maar ook van de andere deelnemingen en de gemeentelijke beleidsdoelstelling die via een deelneming kunnen worden gerealiseerd.

De bestuurlijke reactie wordt opgenomen in het finale rapport. Onderdeel van de bestuurlijke reactie is een reactie van AEB op het rapport. In eerste instantie wilde de onderzoekscommissie ook aan AEB zelf een reactie vragen op het eindrapport, maar zij heeft besloten hiervan af te zien. Met als redenen dat aanbevelingen zijn gericht op de gemeente en niet op AEB en dat de onderzoeksperiode eindigt in juni 2019. Aangezien AEB in het afgelopen jaar ontwikkelingen heeft doorgemaakt, zouden aanbevelingen daarmee achterhaald kunnen zijn.

ad 4) In te stemmen met het opleggen van geheimhouding op deze voordracht, het rapport van de onderzoekscommissie AEB en de bestuurlijke reactie daarop tot het moment dat het college het rapport aan de raad verstuurt, naar verwachting op 2 juli. Naar verwachting kan op 2 juli 2020 het rapport van de externe onderzoekscommissie AEB met de gemeenteraad worden gedeeld en openbaar worden gemaakt. Hiermee ontvangt de gemeenteraad het onderzoeksrapport AEB voor het zomerreces en kan zij het betrekken bij de voorbereidingen voor de raadsenquête.

Participatie

Het betreft een onderzoek door een externe onderzoekscommissie waarvoor 67 interviews zijn gehouden met (oud) betrokkenen van AEB, de OD NZKG en de gemeente Amsterdam. Daarnaast heeft de commissie gesproken met de toenmalig gedeputeerde en een aantal externe consultants.

Financiële onderbouwing

Conclusie

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben geen financiële consequenties.

Communicatie

Binnen de gemeente

Finale onderzoeksrapport, inclusief bestuurlijke reactie, wordt openbaar gemaakt.

Buiten de gemeente

Finale onderzoeksrapport, inclusief bestuurlijke reactie, wordt openbaar gemaakt.

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2020-040607	2020.09.09 raadsvoordracht Onderzoeksrapport AEB.docx (msw12)
AD2020-040635	20200625 Bestuurlijke reactie AEB rapport.pdf (pdf)
AD2020-040606	College van B&W Voordracht (pdf)
AD2020-040608	Rapport onderzoekscommissie AEB na hoor en wederhoor.pdf (pdf)

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Directie Bestuursadvisering & Strategie, [REDACTED]

[REDACTED]@amsterdam.nl

Besluit college van burgemeester en wethouders
